

**МАТЕРІАЛИ Х З'ЇЗДУ
УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ
ЧЕРЕПНО-ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВИХ ХІРУРГІВ**



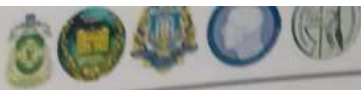
**Київ
16.05.2025**



**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЧЕРЕПНО-ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЧЕРЕПНО-ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВИХ ХІРУРГІВ**

МАТЕРІАЛИ Х З'ЇЗДУ УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ЧЕРЕПНО-ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВИХ ХІРУРГІВ

**Київ
16.05.2025**



ЗМІСТ

І. ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАХУ

75 років з дня народження професора Маланчука Владислава Олександровича.....	
Професор Таїров Умар Таїрович.....	
Маланчук В.О.	
Професор Рузін Геннадій Петрович.....	
Григоров С.М., Рекова Л.П., Сторожева М.В.	
Роль кафедри в розвитку черепно-щелепно-лицевої хірургії в Україні.....	
Маланчук В.О., Воловар О.С.	
Черепно-щелепно-лицева онкологія в Україні, 30 років (операція в Києві 25 вересня 1995 р. в ІНХ НАМН України)	
Маланчук В.О.	
XVI конгрес Азійської асоціації щелепно-лицевих хірургів (ААЩЛХ) – АСОМС 2024	
Бродецький І.С., Маланчук В.О., Бродецька Л.О., Ребенков С.О.	
XXVII конгрес Європейської асоціації черепно-щелепно-лицевих хірургів (ЕАСМФС)	
Бродецький І.С., Воловар О.С., Бродецька Л.О., Рибачук А.В., Логвиненко І.П.	
Наукові досягнення молодих вчених київської стоматологічної школи	49
Маланчук В.О., Жураковська Г.В.	

ІІ. ЗНЕБОЛЕННЯ, ВИДАЛЕННЯ ЗУБІВ, ЗАПАЛЬНІ
ПРОЦЕСИ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ

Актуальність та умови збереження нижнього третього моляру при утрудненому прорізуванні	52
Добрий-Вечір Т.В., Скворцова І.Г., Березовська Н.А.	
Автотрансплантація зуба як хірургічний метод лікування аномалійно розташованих фронтальних зубів	56
Бінецький С.М.	
Використання біомеханічної моделі для видалення мезіально нахилених ретендованих нижніх третіх молярів	57
Аветіков Г.Д., Локес К.П., Гаврильєв В.М.	
Якісний склад мікробіоти гнійного осередку у пацієнтів із одонтогенними флегмонами щелепно-лицевої локалізації	58
Кіптілій А.В., Стебловський Д.В., Аветіков Д.С.	

Мікробіота гнійної рани, як процесів щелепно-лицевої локес К.П., Аветіков Д.С.	
підеміологія кістозних ур Юдодюк В.В.	
енцидиви після оперативн періодонтитів. Новий опер опчий Д.В., Чумаченко О.	
Особливості гістологічн Шувалов С.М., Кригач	
Звнутришньотканинний с лікуванні рецидивів хро Чумаченко О.В., Топчий	
Особливості загосення щелепно-лицевої ділян Даліщук А.І., Поліщук	
Аналіз структури зах «Центру голови та ш об'єднання м. Львов Матоліч У.Д., Ушт	
Остеонекрози щеле Крикляс В.Г., Крик	
Еволюційно-морф черепу людини, оп ротоглотки при на Шувалов С.М.	
Оцінка етіологічн підскроневої та к Григоров С.М., Р	
ІІІ. Т	
Експериментал вмісного остео репаративний с Маланчук В.О.	



15	Мікробіота гнійної рани, як чинник клінічного перебігу запальних процесів щелепно-лицевої локалізації.....	59
	<i>Локес К.П., Аветіков Д.С.</i>	
18	Епідеміологія кістозних уражень щелеп у дітей.....	60
	<i>Ододюк В.В.</i>	
21	Рецидиви після оперативного лікування хронічних деструктивних періодонтитів. Новий оперативний підхід	62
25	<i>Топчий Д.В., Чумаченко О.В.</i>	
35	Особливості гістологічних форм кіст у фісурах щелеп	66
	<i>Шувалов С.М., Криничних Г.І., Кулицька О.В., Нагайчук В.В.</i>	
37	Внутрішньотканинний електрофорез лікарських засобів при лікуванні рецидивів хронічних деструктивних періодонтитів.....	68
	<i>Чумаченко О.В., Топчий Д.В., Пермінов О.Б.</i>	
42	Особливості загоєння одонтогенних абсцесів та флегмон щелепно-лицевої ділянки на фоні патології печінки	70
	<i>Даліщук А.І., Поліщук С.С., Поліщук В.С., Шувалов С.М.</i>	
49	Аналіз структури захворювань і методів лікування у відділенні «Центру голови та шиї» КНП «1 територіального медичного об'єднання м. Львова».....	72
	<i>Матолич У.Д., Уштан С.В., Масна-Чала О.З., Федорова О.Л.</i>	
52	Остеонекрози щелеп у практиці лікаря-стоматолога-хірурга	74
	<i>Крикляс В.Г., Крикляс К.В.</i>	
56	Еволюційно-морфологічний підхід до розвитку та формування черепа людини, оцінки функціональних порушень рота та ротоглотки при наявності їх дефектів і патологічних станів	77
	<i>Шувалов С.М.</i>	
57	Оцінка етіологічних факторів розвитку запальних процесів підскроневої та крилопіднебінної ямок	79
	<i>Григоров С.М., Рекова Л.П., Василенко В.М., Сторожева М.В.</i>	

ІІІ. ТРАВМА ТА РЕКОНСТРУКТИВНО-ВІДНОВНА ХІРУРГІЯ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ

57	Експериментально-морфологічна оцінка впливу гідроксиапатит-вмісного остеотропного матеріалу та електростимуляції на репаративний остеогенез нижньої щелепи.....	82
58	<i>Маланчук В.О., Гусейнов А.Н., Бойко А.А., Гринюк О.І.</i>	



Систематизація анатомічних і функціональних порушень у пацієнтів із недорозвиненням нижньої щелепи (за ступенем вираження клінічних проявів)	81
<i>Скворцова І.Г., Добрий-Вечір Т.В.</i>	
Результат лікування односторонньої нижньої мікрогнатії при недорозвиненні в межах 11-29% способом місцевої кісткової пластики	84
<i>Скворцова І.Г., Добрий-Вечір Т.В.</i>	
Застосування титанових пластин при лінійних переломах тіла нижньої щелепи.....	86
<i>Свирида О.С., Стебловський Д.В., Аветіков Г.Д.</i>	
Динаміка гісто-морфологічних змін у м'яких і кісткових тканинах щелепно-лицевої ділянки при вогнепальних ушкодженнях у щурів (в експерименті)	89
<i>Гулюк А.Г., Педченко Д.М., Савенко Т.О., Логай В.А.</i>	
Діагностика гемодинаміки при травматичних ушкодженнях середньої ділянки обличчя та нижньої щелепи	92
<i>Литовченко Н.М.</i>	
Полімерні мембрани, що резорбуються, на основі біодеструктуючих поліуретансечовин для спрямованої регенерації кісткової тканини щелепно-лицевої ділянки	94
<i>Астапенко О.О., Рожнов А.С., Денисенко В.Д.</i>	
Визначення остеокальцину в крові експериментальних тварин як основного біохімічного показника остеогенезу	96
<i>Бойко А.А., Маланчук В.О., Гусейнов А.Н., Гринюк О.І., Наконечна О.А.</i>	
Аналіз протоколів хірургічного лікування дітей з вродженими наскрізними однобічними незрощеннями губи та піднебіння	102
<i>Шафета О.Б., Чехова І.Л.</i>	
Етапна реабілітація постраждалих із вогнепальними ураженнями щелепно-лицевої ділянки	103
<i>Нагірний Я.П., Дзіх О.І., Катеринюк В.О.</i>	
Досвід первинної хірургічної обробки мінно-вибухових поранень щелепно-лицевої локалізації за матеріалами відділення щелепно-лицевої хірургії та отоларингології КНП «Херсонська обласна клінічна лікарня».....	107
<i>Лук'яненко М.А., Падалка Р.М., Непомнящий В.М., Дуднік Д.Г., Трофимов С.С.</i>	

Оцінка ефективності
активності ротової по
Сушта А.О., Шувалов

Застосування дексам
лощинної остеотомі
Тогвиненко І.П., Дах

Ефективність заміщ
використанні синте
іегованої германіс
Жмурко А.О., Палиш

Роль субстрату для
при виконанні реко
лицевій ділянці

Ємельянов С.Д., Ас

Варіанти фіксує
лікуванні перелом
Маланчук В.О., А

IV. ХВОРО

Сучасні методи д
порушень скроне
Костюк Т.Р., Вол

Порушення відкр
Єфименко В.П.,

Рациональність р
лікуванні боль
оклюзійно-арти
Проценко А.М.,

Структурно-фу
показників хвор
Вовк В.Ю., Вов

Одномоментна
Чемерис В.В.

Застосування
Єфисько В.М.,

Зменшення ре
Перепел В.В.



83	Оцінка ефективності оперативного втручання по функціональній активності ротової порожнини	111
	<i>Кушта А.О., Шувалов С.М.</i>	
84	Застосування дексаметазону та PRGF маси при виконанні площинної остеотомії нижньої щелепи	113
	<i>Логвиненко І.П., Дахно Л.О., Бурсова В.С.</i>	
86	Ефективність заміщення кісткового дефекту щелепи кроля при використанні синтетичного матеріалу кальцій-фосфатної кераміки, легованої германієм	115
	<i>Жмурко А.О., Паливода Р.С.</i>	
89	Роль субстрату для замішування кістково-пластичного матеріалу при виконанні реконструктивно-відновних операцій в щелепно-лицевій ділянці	117
	<i>Ємельянов С.Д., Астапенко О.О.</i>	
92	Варіанти фіксуючих пластин для остеосинтезу при хірургічному лікуванні переломів щелеп	118
	<i>Маланчук В.О., Астапенко О.О., Мазурик Я.М.</i>	

IV. ХВОРОБИ СКРОНЕВО-НИЖНЬОЩЕЛЕПНОГО СУГЛОБА

94	Сучасні методи діагностики (променева візуалізація) внутрішніх порушень скронево-нижньощелепних суглобів	122
	<i>Костюк Т.Р., Воловар О.С.</i>	
96	Порушення відкривання рота у дітей: причини, механізми, наслідки	124
	<i>Єфименко В.П., Ковтун Т.О.</i>	
102	Рациональність реалізації попередніх заходів при ортопедичному лікуванні больового синдрому дисфункції СНЩС у хворих при оклюзійно-артикуляційних розладах	126
	<i>Проценко А.М., Решетник Л.Л., Сорокіна К.О.</i>	
103	Структурно-функціональна модель скринінгу клінічно-інструментальних показників хворих при дисфункції стоматогнатичної системи	127
	<i>Вовк В.Ю., Вовк Ю.В.</i>	

V. ДЕНТАЛЬНА ІМПЛАНТАЦІЯ

107	Одномоментна дентальна імплантація на нижній щелепі	130
О.	<i>Чемерис В.В.</i>	
	Застосування дентальних імплантантів з модифікованою поверхнею	131
	<i>Єфисько В.М., Єфисько Н.А.</i>	
	Зменшення резорбції кістки при негайній імплантації після видалення зуба	132
	<i>Перерва В.В., Вефелев С.Ю.</i>	



Застосування коротких імплантів в бокових ділянках нижньої щелепи при дефіциті кістки (навігаційна хірургія).....

Гордійчук М.А., Шпачинський О.С., Михайлик Т.В., Буднікова А.В.

Клінічний випадок ранньої втрати первинної стабільності імплантів після відновлення зубної дуги верхньої щелепи за методикою «all-on-4».....

Швидченко В.С., Крижанівська О.О., Єфисько В.М., Єфисько Н.А.

Короткі циліндричні дентальні імплантати: реальність та довготривалі результати.....

Воловар О.С., Михайлик Т.В., Гордійчук М.А.

Дентальні імплантати 2019–2024 рр.

Маланчук В.О., Климентьев В.Г.

Деякі аспекти залежності методу фіксації ортопедичної конструкції на дентальних імплантатах та переімплантиру.....

Поліщук В.С., Шувалов С.М., Поліщук С.С., Далищук А.І.

VI. ПРОБЛЕМИ СЛИННИХ ЗАЛОЗ. ПИТАННЯ ОНКОЛОГІЇ

Результати хірургічного лікування хворих плеоморфними аденомами великих слинних залоз.....

Бродецький І.С., Маланчук В.О.

Видовий склад та кількісні параметри мікроорганізмів секрету привушних залоз у дітей при хронічному паренхіматозному паротиті в період ремісії.....

Ткаченко П.І., Попело Ю.В., Лохматова Н.М., Білоконь С.О., Доленко О.Б., Коротич Н.М., Окулов Ю.В.

Оцінка змін біохімічних показників периферійної крові, ротової рідини та в пухлині до і після селективної внутрішньоартеріальної поліхіміотерапії в самостійному режимі і селективної внутрішньоартеріальної поліхіміотерапії разом з внутрішньоартеріальною інфузією розчину глюкози.....

Лунгу К.В., Лунгу В.І.

Карцинома малої слинної залози в проекції верхівки кореня зуба (клінічний випадок).....

Пюрік В.П., Проць Г., Махлинець Н.П., Костишин І.Д.

Морфологічні відмінності кіст ший та їх лікування.....

Маланчук В.О., Сидоряко А.В.

VII. ПЛАСТИЧНА ХІРУРГІЯ

Порівняльна характеристика термі після її пошкодження.....

Кураковська Г.В., Маланчук В.О.

Офтальмологічні показники.....

Істапенко О.О., Ємельянов А.А.

«Штучна кістка» та кістка в стоматології.....

Передков К.Я., Передков К.Я.

Оцінка впливу м'якотканого трансплантата при реконструкції.....

Османов Б.Х., Копчак А.А.

VIII. ПИТАННЯ

Використання програмного забезпечення для контролю якості гігієни.....

Прощенко А.М., Трушко А.А.

Використання iPRF у лікуванні хронічного генералізованого пародоніту.....

Сергеева А.В.

Зміни слизової оболонки при рефлюксній хворобі.....

Кушта А.О., Вайсман А.А.

Помилки в діагностиці захворювання в порожнині рота та їх лікування.....

Несин О.Ф., Печковський С.С.

Біохімічні зміни в ротовій порожнині.....

Поліщук О.О., Шінкаренко О.О.

Цифровий аналіз дентальних підвищених стираних моделей.....

Жегулович З.Є., Симоненко С.С.

Цифрові технології в стоматології.....

Алфьоров А.І., Біденко А.А.



VII. ПЛАСТИЧНА ТА ЕСТЕТИЧНО-ВІДНОВНА ХІРУРГІЯ ГОЛОВИ І ШИЇ

Порівняльна характеристика формування колагенових волокон у дермі після її пошкодження та закриття рани різними методами..... 160
Жураковська Г.В., Маланчук В.О.

Офтальмологічні показання для блефаропластики (клінічний приклад)..... 161
Астапенко О.О., Ємельянов С.Д., Михайлик Т.В., Гордійчук М.А.

«Штучна кістка» та кісткова пластика в щелепно-лицевій хірургії і стоматології..... 163
Передков К.Я., Передкова Т.К.

Оцінка впливу м'якотканинного клаптя на резорбцію кісткового трансплантата при реконструкції дефектів нижньої щелепи 166
Османов Б.Х., Копчак А.В.

VIII. ПИТАННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Використання програмного забезпечення зі штучним інтелектом для контролю якості гігієни ротової порожнини..... 168
Проценко А.М., Трушков О.О.

Використання iPRF у комплексному лікуванні хворих молодого віку на хронічний генералізований пародонтит, ускладнене оклюзійною травмою..... 169
Сергеева А.В.

Зміни слизової оболонки ротової порожнини при гастроезофагеальній рефлюксній хворобі..... 171
Кушта А.О., Вайсман О.О., Гребенюк Д.І.

Помилки в діагностиці клінічних проявів пухирчастої хвороби в порожнині рота та їх попередження..... 174
Несин О.Ф., Печковський К.Є., Тімохіна Т.О., Черкасова О.В.

Біохімічні зміни в ротовій рідині хворих на червоний плоский лишай..... 176
Поліщук О.О., Шінкарук-Диковицька М.М., Скиба В.Я.

Цифровий аналіз дентальної оклюзії на тлі генералізованого підвищеного стирання зубів 177
Жегулович З.Є., Симоненко Р.В., Етніс Л.О., Сорокіна К.О.

Цифрові технології в керованій ендодонтії..... 179
Алфьоров А.І., Біденко Н.В.

IX. ПИТАННЯ ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Практичні рекомендації щодо догляду за порожниною рота у

дітей з гострими лейкеміями

Савичук О.В., Зайцева Є.М., Плиська О.М., Легенчук О.В.

Long-term results of caries treatment in children with fixed orthodontic appliances

Shumynska T.A., Melnychuk T.A.

Розповсюдженість локальних чинників ризику захворювань

періодонту у дітей

Остапко О.І., Голубєва І.М.

Спосіб місцевого лікування виразкового гінгівіту у дитини 14 років.

Клінічний випадок

Опанасенко О.О., Мозгова О.М., Вовченко Л.О.

Показники мінерального обміну та їх роль у розвитку ускладнень

некаріозних уражень зубів у дітей

Любарєць С.Ф.

X. ПИТАННЯ НАВЧАННЯ В ЗВО

Можливості використання Microsoft Teams для навчального процесу

в медичному ЗВО

Воловар О.С., Крижанівська О.О., Швидченко В.С., Облап М.В.

Нормативно-правова база забезпечення практичної підготовки

майбутніх магістрів стоматології

Кульбашина Я.А.

Зміна освітньої парадигми в підготовці сучасного лікаря-стоматолога

Шматко В.І.

Ілюстровані тестові завдання у вивченні розділу «захворювання

слизової оболонки порожнини рота»

Несин О.Ф., Печковський К.Є., Тімохіна Т.О.

Дентальна імплантація військового із студентами стоматологічного

факультету НМУ імені О.О. Богомольця на парі з вибіркової дисципліни,

в умовах воєнного стану

Шевчук Р.І., Плиська В.В.

Майстер-клас «Дентальна імплантація» (2025)

Воловар О.С., Єфисько В.М., Бродецький І.С., Жураковська Н.А.,

Єфисько Н.А., Крижанівська О.О.

Світлої пам'яті Геннадія Петровича Рузіна (11.05.1941-24.04.2024)

I. ПИТ

75 РО

МАЛАН

14 червня

вченому, талан

ту Національн

Олександрови

чини, науки та

Владислав

Херсон. У 19

ського медич

Сергій Іванов

слава Олекс

го інституту

успішно закін

нувся в Херс

близько 650

сандрович за

Владисла

динатурі ка

туту (1976–

У 1984 році

науковий ст

професора. З

логії та щел

імені О.О. Б

У 1986

власного п

цієнта замі

тракційний

дефектів і д

тоди лікува

доцентом Л

цію. Малан



**ЕВОЛЮЦІЙНО-МОРФОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО
РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ЧЕРЕПА ЛЮДИНИ,
ОЦІНКИ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ РОТА
ТА РОТОГЛОТКИ ПРИ НАЯВНОСТІ ЇХ
ДЕФЕКТІВ І ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНІВ**

Шувалов С.М.

Вінницький національний медичний університет

ім. М.І. Пирогова, Вінниця, Україна

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Актуальність. У клініці щелепно-лицевої хірургії зустрічаються функціональні порушення вісцерального черепа різного ступеня, які оцінюються інтенсивністю болю, ефективністю жування, формуванням харчової грудки, можливістю ковтання. Причому ці розлади мають різну виразність залежно від зони пошкодження та об'єму її дефекту, які часто включають у себе не тільки дефекти зубних рядів і м'яких тканин рота.

Враховуючи різноманіття рухів і функцій органів рота та ротоглотки, різні джерела походження, систематизація їх утруднена, але ж у той же час необхідна клініцистам при плануванні хірургічних втручань та оцінки їх функціональної ефективності (Шувалов С.М., Кушта А.О., 2023).

Мета. На основі аналізу даних літератури та клінічних спостережень сформувати уявлення про метамерію черепа, рота та ротоглотки.

Результати. Нами була проведена спроба розподілу анатомічних структур рота та ротоглотки з визначенням зон сегментації та метамерії. Проблема сегментації, метамерії черепа розглядається з XIX сторіччя та, вірогідно, уперше була пов'язана з хребцевою теорією черепа, сформульованою Й. Гете (1795) та Л. Океном (1807). Згідно з цією теорією, череп є видозміненою частиною хребта, а суперечки проводились в основному щодо кількості (3-4) хребців у складі черепа (Л. Окен, 1807; І. Мюллер, 1864), а також можливості виявлення головного первинного хребця тварин (Р. Ремак, 1840-1850).

У подальших дослідженнях онто- та філогенетичного розвитку хребетних погляди змінилися і еволюційні морфологи почали розглядати будову черепа тільки як комплекс сегментів, метамерів. Недосконалість хребцевої теорії будови черепа, на наш погляд, може бути пояснена тим, що, вірогідно, жодній тварині у філогенезі не потрібен хребець попереду тіла, бо потрібен був орган задля харчування, зору, слуху.

Єдиною кісткою, пов'язаною з розвитком хребців, можна вважати лише потиличну. Слід зазначити також, що саме з потиличної ділянки по-



чинаються спинно-мозкові нерви, а останнім черепно-мозковим нервом слід вважати блукаючий (М. Фюрбрінгер, 1888). Якщо неспроможність хребцевої теорії формування черепа була добре з'ясована, то уявлення про його метамерію продовжує розвиватись.

Доцільність розглядання будови черепа з урахуванням метамерії була показана у роботах К. Гегенбауера, Т. Гекслі (1864). У той же час було прийнято положення про те, що череп не є модифікацією хребців.

Сегментація та метамерія є одним з ключових процесів ембріогенезу, в результаті якого тіло поділяється на функціональні відділи. На основі проведених порівняльних досліджень черепів хребетних було встановлено, що голова цих тварин складена з метамерів, як і тулуб (К. Гегенбауер, 1871).

Явища метамерії та олігомерії виникли у тварин еволюційно з ускладненням життєдіяльності тварин і, перш за все, з появою активних рухів вперед, що потребує формування головного відділу.

Тенденцію до зменшення кількості та збільшення (ускладнення) спеціалізації повторюваних частин тіла організму помітили ще Тревіранус Г.Р. (1802-1822), Меккель І.Ф. (1821), Бер К. (1829), Браун Р. (1858), Уіллістон С. (1900-1918).

Еволюційно морфогенез тварин складається з етапів полімеризації найпростіших, їх подальшої мета- та олігомерії. Такий погляд на розвиток багатоклітинних організмів було сформовано професором В.О. Догелем у 1930-1950 рр.

Так, еволюційно у найпростіших спочатку спостерігається збільшення числа ядер та інших органів, а у подальшому – об'єднання клітин у більш крупні тіла. Такий процес був названий В.О. Догелем полімеризацією клітин найпростіших. У подальшому розвиток безхребетних йшов шляхом метамерії, яка супроводжувалась олігомерією – зменшенням числа гомологічних органів, та надбанням нових функцій, що, особливо у хребетних, супроводжувалось прогресивною морфологічною та функціональною диференціацією. Таким чином, у результаті олігомеризації передніх метамерів було сформовано череп хребетних.

Олігомеризація спостерігається не тільки в еволюції голови тварин, але ж і у рослин, у яких вона приводить до появи квітки.

Перетворення в структурах голови стають складними – метамерність прослідковується з труднощами, практично зникає, але з'являються свої рідні риси обличчя, і у поєднанні з розумом – його одухотвореність. Схожість механізмів формування голови, обличчя та квітів рослин є очевидним проявом єдності природи.



Встановити метамерію черепно-мозкових нервів виявилось складною задачею, унаслідок чого зорові та нюхові нерви були віднесені до неметамерних.

Метамерія нервів нейрокраніума може бути простежена у зв'язку з поділенням тканин рота та ротоглотки на 4 відділи залежно від їх функціональних завдань (у роті – передній, середній, задній, подібно третинам язика та у ротоглотці – корінь язика, ротоглотковий сфінктер). Ці сегменти іннервуються послідовно трійчастим, лицевим та язико-глотковим нервами, похідними I-II-III зябрових дуг. У клініці, на нашу думку, їх доцільно розглядати як нейро-м'язові комплекси рота та глотки.

Висновок. Таким чином, еволюційно-морфологічною основою хребетних є травний тракт, який у більшій мірі зберігає риси сегментації (метамерії), ніж сенсорний апарат голови (зір, нюх, слух), де метамерія прослідковується складніше. У щелепно-лицевій хірургії необхідно враховувати метамерність будови травного тракту з виділенням нейро-м'язових комплексів сформованих I-II-III зябровими дугами.

ОЦІНКА ЕТІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ЗАПАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДСКРОНЕВОЇ ТА КРИЛОПІДНЕБІННОЇ ЯМОК

Григоров С.М., Рекова Л.П., Василенко В.М., Сторожева М.В.

Харківський національний медичний університет

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Актуальність. Питання клініки, діагностики, лікування інфекційно-запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки не втрачають актуальності та знаходяться в центрі уваги багатьох досліджень (Личман В.О. та ін., 2021; Кіптілій А.В., 2023). Тісний анатомічний зв'язок між тканинами присінка порожнини рота в ділянці горба верхньої щелепи та клітковинними просторами підскроневої і крилопіднебінної ямок дуже часто не дає можливості встановити причину розвитку запального процесу в цьому регіоні. Саме тому своєчасна топічна діагностика абсцесів та флегмон глибоких ділянок обличчя складають одне з важливих завдань невідкладної хірургічної допомоги (Аветіков Д.С. та ін., 2018; Du Q, et al., 2022). Підвищення якості лікування запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки є важливим завданням практичної медицини, враховуючи їх важкий перебіг та великий відсоток виникнення ускладнень, що можуть бути прямою загрозою здоров'ю і життю пацієнтів (Стебловський Д.В., 2021).